

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 24/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar samt vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 14 mars 2006 en proposition med förslag till lag om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar samt vissa lagar som har samband med den (RP 13/2006 rd) till lagutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Asko Välimaa, justitieministeriet
- biträdande justitieombudsman Petri Jääskeläinen
- projektassistent Pasi Mustonen, utrikesministeriet
- regeringsråd Timo Turkki, försvarsministeriet
- jurist Virpi Kölhi, social- och hälsovårdsministeriet
- justitieråd Riitta Suhonen, högsta domstolen

- hovrättsråd Aino Virkkunen, Helsingfors hovrätt
- president Esko Oikarinen, Rovaniemi hovrätt
- avdelningsdirektör Antero Nuotto, Helsingfors tingsrätt
- lagman Juha-Matti Murto, Lahtis tingsrätt
- president Pekka Orasmaa, arbetsdomstolen
- marknadsrättsdomare Anne Ekblom-Wörlund, marknadsdomstolen
- kriminalinspektör Sirpa Laakso, Centralkriminalpolisen
- advokat Mika Savola, Finlands Advokatförbund
- direktör Satu Kangas, Mediernas Centralförbund rf
- ordförande Jarkko Sipilä och vice ordförande Susanna Reinboth, Oikeustoimittajat ry
- professor Antti Jokela
- professor Juha Lappalainen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagstiftningen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar revideras i sin helhet. Enligt förslaget ersätts den gällande lagen om offentlighet vid rättegång av den föreslagna lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar, som är en allmän lag som reglerar offentligheten vid rättegångar i de all-

männa domstolarna. Lagen gäller inte förvaltningsprocess.

Offentligheten ökar särskilt vid rättegångar där förfarandet är skriftligt. Enligt förslaget ska en mindre del av rättegångshandlingarna än förut vara sekretessbelagda direkt med stöd av lagen.

Enligt förslaget är domstolsavgörandena alltid offentliga, om inte domstolen under vissa i lag föreskrivna förutsättningar förordnar att ett avgörande ska hemlighållas till någon del. Domslutet och de tillämpade lagrummen är dock också i ett sådant fall offentliga. Om ett ärende är samhälleligt betydelsefullt eller har väckt stort allmänt intresse, ska en offentlig redogörelse utarbetas som innehåller ärendet i huvuddrag och avgörandets motiv. Redogörelsen ska utarbetas oberoende av ett sekretessförordnande.

Det föreslås också att offentligheten hos de grundläggande uppgifterna om en rättegång, de s.k. diarieuppgifterna, utökas. Avgörande ska inte längre vara om en uppgift har registrerats i ett diarium eller inte. Det föreslås dock samtidigt att möjligheten att hemlighålla en parts identitet utökas. I framtiden ska inte bara identiteten hos målsäganden i ett brottmål utan också identiteten hos en asylsökande vara sådana uppgifter som inte behöver lämnas ut, om utlämnandet av uppgifterna äventyrar säkerheten för asylsökanden eller dennes närstående.

Det föreslås att förutsättningarna för att hålla en muntlig förhandling inom stängda dörrar all-

tid ska vara beroende av prövning. I den föreslagna lagen finns heltäckande bestämmelser om kriterierna för när en muntlig förhandling kan hållas inom stängda dörrar. Dessutom ingår i lagen exakta kriterier för när upptagning av en muntlig förhandling genom exempelvis fotografering eller bandning får ske. Nytt är också att offentligheten vid en rättegång kan begränsas i syfte att skydda ett vittne.

Den föreslagna lagen innehåller bestämmelser om det förfarande som ska iakttagas vid avgörandet av frågan om offentlighet vid en rättegång. Ett avgörande om offentligheten vid en rättegång är enligt förslaget alltid ett rättskipningsavgörande. I lagen föreskrivs om hörande av parter och andra vid avgörandet av frågan om offentlighet vid rättegång, om interimistiskt förordnande, ny behandling av ett ärende och sökande av ändring.

I propositionen ingår också förslag till lagar om upphävande av lagen om offentlighet vid rättegång och om ändring av nio lagar.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft ungefär ett halvt år efter att de har antagits och blivit stadfästa.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet att propositionen är behövlig och motiverad. Utskottet tillstyrker lagförslagen med följande anmärkningar och ändringsförslag.

De grundläggande lösningarna i propositionen

Offentligheten vid rättegång är en av de viktigaste garantierna för en rättvis rättegång. Det visas också av att offentligheten vid handläggning nämns särskilt i 21 § i grundlagen. För att den demokratiska rättsstaten ska fungera är det ytterst viktigt med en modern och fungerande lagstiftning på den här punkten.

Den gällande lagen om offentlighet vid rättegång är stiftad 1984. Efter det har Finland bl.a. tillträtt Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna. Vi har också genomfört en grundlagsreform och i och med den moderniserat bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna. Under de senaste tjugo åren har också massmediernas intresse för rättskipning ökat. Utöver de här ändringarna i lagstiftningen kring offentlighet vid rättegång har den gällande lagen om offentlighet vid rättegång — och framför allt dess förhållande till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan *offentlighetslagen*) — visat sig vara svårtolkade. Lagstiftningen i sig behöver alltså förtydligas.

Enligt motiven till propositionen (s. 17) syftar lagförslagen till att öka öppenheten och of-

fentligheten vid rättegångar överlag. Vidare är målet att förbättra domstolarnas möjligheter att mer varierat och flexibelt beakta både principen om rättegångens offentlighet och skyddet för privatlivet samt övriga omständigheter som påverkar offentligheten vid en rättegång. Regeringen har beslutat åtskilja regleringen av offentligheten vid rättegång i allmänna domstolar från den motsvarande regleringen gällande förvaltningsdomstolar. Lösningen kan anses motiverad såtillvida att offentligheten i förvaltningsdomstolarna främst förverkligas genom dokument medan offentligheten vid muntliga förhandlingar i allmänna domstolar är vedertagen och har stor betydelse (se också LaUU 14/1998 rd). I fråga om allmänna handlingars offentlighet och parter rätt till handlingar finns det visserligen en del skillnader mellan de här två domstolslinjerna, även till följd av ärendenas art. Därför godkänner utskottet den lösning som regeringen valt. Samtidigt framhåller utskottet att de två separata lagarna inte får leda till att praxisen när det gäller offentlighet inte får bli väsentligt differentierad. Vid den utbildning som kommer att ordnas då de båda lagarna träder i kraft bör justitieministeriet därför särskilt lyfta fram att lagstiftningen reviderats med en positiv syn på offentlighet som utgångspunkt.

Den föreslagna lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar uppvisar en inre systematik grundad på en specificerad och genomtänkt syn på offentlighetens olika dimensioner. Dimensionerna är fyra: 1) de grundläggande uppgifterna om en rättegång, 2) rättegångshandlingarna, 3) den muntliga förhandlingen och 4) domstolens avgörande. Lagförslaget följer den här indelningen, vilket enligt utskottet gör regleringen avsevärt mycket klarare. Avsikten är också att domstolarna ska få mer prövningsrätt i avgöranden om offentlighet. Det är en lyckad utgångspunkt, för ett spelrum som det här medger nog i de flesta fall att rättegångens principiella offentlighet kan anpassas till skyddet av andra intressen som kräver begränsad offentlighet. Positivt är också att lagförslaget innehåller

detaljerade bestämmelser om hur offentlighetsfrågor ska behandlas. Det kommer att bidra till en smidig tillämpning av lagen.

Lagens inverkan på mediernas verksamhet

Offentligheten vid en rättegång förverkligas — uttryckligen i fråga om muntliga förhandlingar — till stor del via massmedierna. För att de ska kunna förmedla tillförlitlig information om rättskipningen måste de också få lagfästa förutsättningar för sitt arbete.

Lagutskottet bedömer att lagförslag 1 är lyckat i detta hänseende. Exempelvis regleringen av offentligheten i fråga om de grundläggande uppgifterna om en rättegång ger medierna bättre möjligheter att följa med aktuella domstolsärenden. Rättsläget klarläggs för sin del av detaljerade bestämmelser om i vilka fall och på vilka villkor som det är tillåtet att ta upp en muntlig förhandling på band. Speciellt positiv är den nya bestämmelsen om offentliga redogörelser. Om domstolen bestämmer att ett avgörande ska hållas hemligt måste den lägga upp en offentlig redogörelse för avgörandet om fallet är samhällligt betydelsefullt eller har väckt stort allmänt intresse. Vid den utbildning som kommer att ordnas när lagen träder i kraft bör justitieministeriet uppmuntra domstolarna att använda sig av det här nya hjälpmedlet, för det gör det möjligt att i offentligheten få ut grundläggande uppgifter om behandlingen av bl.a. brottmål som annars i princip är sekretessbelagda.

Den föreslagna regleringen löser naturligtvis inte alla problem som uppstår mellan offentlighetsprincipen och enskilda intressen i sekretessfrågor och därmed oundvikligen återspeglas som ett visst spänningselement mellan domstolarna och medierna. Därför lägger utskottet vikt vid det faktum som regeringen nämner i motiven (s. 11/I) att den nya lagen inte påverkar rätten att i medierna publicera material om en rättegång. Sådana frågor måste bedömas i ljuset av annan lagstiftning och självregleringen i medierna.

Detaljmotivering**1. Lag om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar**

2 §. *Lagens tillämpningsområde.* Enligt 1 mom. tillämpas lagen i riksrätten, högsta domstolen, hovrätterna, tingsrätterna och krigsrätterna. I 2 mom. föreskrivs att lagen också tillämpas på behandlingen av sådana ärenden i arbetsdomstolen och marknadsdomstolen på vilka förvaltningsprocesslagen (586/1996) inte tillämpas.

I arbetsdomstolen tillämpas förvaltningsprocesslagen endast i besvärärenden som avses i 1 § 3 mom. i lagen om arbetsdomstolen (646/1974). Enligt 37 a § i lagen om arbetsdomstolen iakttas förvaltningsprocesslagen bara till den del den gäller besvärsskrifter, handläggning och utredning av besvärärenden och rättegångskostnader. I övrigt iakttas lagen om arbetsdomstolen och rättegångsbalken. Enligt utredning till utskottet har det inte just alls förekommit några besvärärenden som avses i 1 § 3 mom. Därför finns det inget behov av att avgränsa den föreslagna lagens tillämpningsområde i arbetsdomstolen till de ärenden i vilka förvaltningsprocesslagen inte tillämpas. I sitt betänkande (LaUB 25/2006 rd) om offentlighet vid rättegång i förvaltningsdomstolar föreslår utskottet att lagen inte ska tillämpas på arbetsdomstolen. Om arbetsdomstolen iakttar bara en lag om offentlighet vid rättegång i alla ärenden som den behandlar förtydligas regleringen och det blir lättare att avgöra ärendena.

På grund av det som sagts ovan föreslår utskottet att bestämmelsen om lagens tillämpningsområde ändras så att arbetsdomstolen nämns i 1 mom. och hänvisningen till den här specialdomstolen stryks i 2 mom.

4 §. *De grundläggande uppgifterna om en rättegång samt deras offentlighet.* I egenskap av grundläggande uppgift om rättegången är bl.a. parternas identitet offentlig. Den föreslagna formuleringen "identitet" syftar främst bara på fysiska personer. Eftersom parten ofta är en juridisk person föreslår utskottet att uttrycket "upp-

gifter som är nödvändiga för individualisering av parter" används i stället för "identitet".

8 §. *Tidpunkten för när en rättegångshandling blir offentlig.* I paragrafen föreskrivs när olika slags rättegångshandlingar blir offentliga. I 1 mom. 1 punkten föreskrivs att en rättegångshandling som lämnats in till en domstol som behandlar ett brottmål i första instans blir offentlig när ärendet har tagits upp vid muntlig förhandling eller, om någon muntlig förhandling inte hålls i ärendet, när ett avgörande i huvudsaken meddelas.

I början av oktober i fjol trädde det nya kapitlet 5 a i kraft i lagen om rättegång i brottmål (689/1997). Det innehåller bestämmelser om avgörande av mål utan huvudförhandling. Med hjälp av ett skriftligt förfarande kan domstolen med svarandens samtycke avgöra fall där svaranden erkänt gärningen och där det inte under de omständigheter som nämns i åtalet har föreskrivits strängare straff än böter eller fängelse i högst två år. Domstolen kan då inte döma ut strängare straff än fängelse i nio månader. Tillämpningen av det nya förfarandet kan alltså bli ganska omfattande. Med tanke på det här i synnerhet är det inte tillfredsställande i fråga om offentlighetsprincipen att rättegångshandlingarna i sådana här fall i regel blir offentliga först efter att huvudsaken avgjorts. Utskottet anser att handlingarna vid skriftligt förfarande bör bli offentliga räknat från den tidpunkt då svarandens samtycke till ett avgörande enligt skriftligt förfarande har inkommit till tingsrätten.

Med stöd av det som sagts ovan föreslår utskottet att 1 mom. kompletteras med en 2 punkt om handlingar vid skriftligt förfarande. Då ändras punkt 2—5 i propositionen till punkt 3—6 under momentet. Dessutom föreslår utskottet att en hänvisning till den nya 2 punkten införs i 1 punkten så att förhållandet mellan punkterna blir tydligt.

Enligt 2 mom. kan domstolen på vissa villkor förordna att en rättegångshandling som lämnats till domstolen i ett brottmål blir offentlig tidigare än vad som föreskrivs i 1 mom. Eftersom den nya 2 punkten som utskottet föreslagit i 1 mom.

gäller brottmål måste hänvisningen i 2 mom. kompletteras.

På grund av den nya 2 punkten som utskottet föreslagit i 1 mom. måste hänvisningen i 3 mom. justeras.

9 §. *Sekretessbelagda rättegångshandlingar.* Paragrafens 1 mom. innehåller en lista över de grunder på vilka uppgifterna i en rättegångshandling direkt är sekretessbelagda med stöd av lagen. Enligt 4 punkten är följande uppgifter sekretessbelagda: uppgifter om rättspsykiatrisk sinnesundersökning av en åtalad, personundersökning av en ung förbrytare, verkställighetsplan för ungdomsstraff eller lämplighetsutredning i samband med samhällstjänst som utförs i stället för fängelsestraff eller uppgifter som finns i straffregistret.

I början av oktober i fjol trädde totalrevideringen av fängelselagstiftningen i kraft. Då stiftades också en lag om förfarandet vid frigivning av långtidsfångar. I lagen föreskrivs att ett ärende som gäller villkorlig frigivning av fångar som dömts till fängelse på livstid eller som förordnats att avtjäna hela strafftiden i en straffanstalt ska behandlas vid Helsingfors hovrätt, där ärendet anhängiggörs på ansökan av fången i fråga. Brottspåföljdsverket ska ge ett utlåtande om ansökan till hovrätten. Brottspåföljdsverket ska i utlåtandet konstatera huruvida verket förordar eller motsätter sig frigivning och om fången ska placeras i övervakad frihet på prov enligt 2 c kap. i strafflagen. Inför en ny behandling som avses i 2 c kap. 12 § i strafflagen gällande avtjäning av hela strafftiden i fängelset ska Helsingfors hovrätt också inbegära ett utlåtande om huruvida den som avtjänar hela strafftiden längre kan anses vara synnerligen farlig för någon annans liv, hälsa eller frihet. Utlåtandet förutsätter inte någon ny undersökning av sinnessillståndet utan det ska bara gälla de grunder på vilka den dömda ursprungligen ansetts vara farlig.

Utskottet anser att utlåtanden om frigivning av långtidsfångar är av sådan art att de direkt med stöd av lagen bör vara sekretessbelagda. Därför föreslår utskottet att de ska nämnas under punkten.

I och med den nya fängeslagen (767/2005) blev det ett viktigt hjälpmedel inom fängsvården att för varje fånge lägga upp en plan för strafftiden. Enligt 4 kap. 6 § 2 mom. i fängeslagen ska planen omfatta placeringen av fången, verksamheten under strafftiden, den övervakade friheten på prov och den villkorliga frigivningen samt en permissionsplan. I god tid innan fången sannolikt frigives ska planen kompletteras med en frigivningsplan och en övervakningsplan. Eftersom de här dokumenten relativt sällan blir aktuella i de allmänna domstolarna föreslås de inte särskilt bli nämnda i paragrafen. I det här sammanhanget hänvisar utskottet till förslaget i sitt betänkande (LaUB 25/2006 rd) om offentlighet vid rättegång i förvaltningsdomstolar, att de ovannämnda dokumenten ska nämnas i förteckningen i 24 § 1 mom. 27 punkten i offentlighetslagen. På så sätt kan de allmänna domstolarna i förekommande fall bestämma att de ska hållas hemliga med stöd av 10 § i det föreliggande lagförslaget.

13 §. *Hur en handling skall lämnas ut.* I paragrafen föreskrivs om olika möjligheter att få information om offentliga rättegångshandlingar. I 2 mom. föreslås en specialbestämmelse enligt vilken uppgifter i en videospelning eller i någon annan motsvarande bild- och ljudupptagning kan lämnas ut bara genom att upptagningen hålls tillgänglig i domstolen, om utlämnandet av uppgifterna på något annat sätt kunde kränka integritetsskyddet för personer som förekommer på upptagningen.

Enligt motiven (s. 51/II) är bestämmelsen avsedd att gälla såväl videospelningar av behandlingar i sammanträde i domstolen och videospelningar som tillställts domstolen som bevis. Enligt motiven är sådana videospelningar ytterst viktiga med tanke på skyddet för den personliga integriteten och privatlivet för de personer som förekommer på upptagningarna. På grund av risken för att materialet missbrukas och de långtgående följder ett missbruk skulle ha anses utlämnandet av uppgifterna "utan tvivel" leda till kränkningar av skyddet för den personliga integriteten och privatlivet.

Lagutskottet anser att den här uttryckta oron är befogad i synnerhet eftersom upptagningar av det slag som avses i bestämmelsen faktiskt har kommit ut i offentligheten. Men i relation till sitt syfte är bestämmelsen onödigt absolut. I princip kan alla videospelningar eller med dem jämförbara bild- och ljudupptagningar anses vara sådana till sin natur att de, om de används på ett visst sätt, kan kränka integritetsskyddet för personer som förekommer på upptagningen. Med tanke på integritetsskyddet kan t.ex. videospelningar av förhören med en misstänkt medföra problem då de ingår i rättegångshandlingarna. Det kan bero på förhörets art och den misstänktes ställning i förhörssituationen. Visserligen är det också fullt möjligt att använda domstolens egna inspelningar av rättegången på ett sätt som kränker integritetsskyddet.

Utskottet anser det nödvändigt att bestämmelsen formuleras så att domstolorna blir uppmanade att fästa mer uppmärksamhet vid upptagningens innehåll. Utskottet föreslår att en upptagning som avses i momentet hålls tillgänglig endast i domstolen om domstolen med beaktande av upptagningens innehåll har skäl att anta att integritetsskyddet för de personer som förekommer på upptagningen kanske kränks om upptagningen lämnas ut på annat sätt. Då förutsätts alltså att domstolen före avgörandet om upptagningens offentlighet och framför allt med beaktande av innehållet bedömer vad det kan leda till om en kopia lämnas ut. Utskottet betonar dock också att även om domstolen lämnar ut en kopia av upptagningen innebär det inte i sig att någon har rätt att göra innehållet tillgängligt för allmänheten t.ex. via massmedierna. Den här frågan måste bedömas i ljuset av annan lagstiftning och självregleringen i medierna.

25 §. *Offentlig redogörelse.* I paragrafen föreskrivs att om domstolen bestämmer att ett avgörande ska hållas hemligt måste den utarbeta en offentlig redogörelse för avgörandet om saken är samhälleligt betydelsefull eller har väckt stort allmänt intresse. Den offentliga redogörelsen

ska innehålla huvuddragen av ärendet och av motiveringen till avgörandet.

Enligt motiven (s. 70/I) är avsikten att det utöver offentliga och sekretessbelagda avgöranden ska finnas en mellanform som beaktar kravet på offentlighet i fråga om rättegången och avgörandet men också behovet av skydd för parter eller utomståendes privatliv. Så som noteras i motiven (s. 70/I) blir det i praktiken aktuellt med redogörelser i brottmål.

Lagutskottet anser att förslaget är motiverat. Med hjälp av ett sådant här nytt hjälpmedel kan åtminstone vissa uppgifter lämnas ut i offentligheten även då brottet till sin natur är sådant att de anknytande handlingarna i regel är sekretessbelagda. Då kan allmänheten få reda på hurdan det enskilda fallet är och dra slutsatser om orsakerna bakom straffet. Men samtidigt påpekar utskottet att sekretessbelagda avgöranden också är olika till sin natur, vilket bör beaktas i redogörelsen. Särskild uppmärksamhet måste fästas vid målsägandens integritetsskydd om det är fråga om ett brott som har samband med speciellt känsliga uppgifter om personens privatliv. Typiska sådana brott är sexualbrott. Enligt den föreslagna 6 § 1 mom. 1 punkten kan målsägandens identitet också hemlighållas i sådana fall.

Av de ovannämnda orsakerna föreslår utskottet att paragrafen kompletteras med en specialbestämmelse om offentliga redogörelser för sådana här brott. Redogörelsen får inte avslöja partens identitet i fall där brottet har samband med speciellt känsliga uppgifter om personens privatliv. Den offentliga redogörelsen ska vanligtvis utarbetas samtidigt som det egentliga avgörandet blir färdigt. Den föreslagna bestämmelsen tillåter bl.a. att redogörelsen i de avsedda undantagsfallen offentliggörs senare eller att redogörelser för flera olika fall sammanställs och offentliggörs samtidigt. På så sätt kan man försöka se till att avgörandena inte kan kopplas samman med vissa fall lika lätt som om redogörelsen lämnas ut i offentligheten direkt när avgörandet blivit färdigt. Ett sådant förfarande kan behövas i fråga om redogörelser för fall där minderåriga fallit offer för sexualbrott.

28 §. *Avgörande om offentlighet vid rättegång.* I paragrafen föreskrivs när offentligheten vid en rättegång kan avgöras och när avgörandet ska vara skriftligt. Var det skriftliga avgörandet om offentligheten ska antecknas nämns varken i paragrafen eller någon annanstans i lagen. Lagutskottet anser att frågan bör lagfästas därför att det inte alltid är lämpligt att avgörandet skrivs in i protokollet.

Av orsakerna ovan föreslår utskottet att paragrafen kompletteras med en bestämmelse enligt vilken ett skriftligt avgörande som gäller offentligheten vid rättegången skrivs in antingen i protokollet över saken i fråga eller i ett separat dokument. Bestämmelsen gäller grundläggande uppgifter om en rättegång, offentligheten vid en muntlig förhandling och avgöranden som gäller rättegångshandlingar. Lagtekniskt passar bestämmelsen in i 4 mom. i paragrafen. Där måste den utgöra den andra meningen i momentet, för den första meningen täcker alla de fyra dimensionerna av offentligheten vid en rättegång och även muntliga avgöranden.

32 §. *Ny behandling.* Paragrafen gäller på vilka villkor som domstolen på nytt kan avgöra offentligheten vid en rättegång. Bestämmelsen kommer antagligen att tillämpas närmast vid avgöranden om rättegångshandlingarnas offentlighet. Utskottet påpekar att domstolen bör se till att det nya avgörandet ska kunna överklagas. Därför måste domstolen i god tid före avgörandet och i enlighet med 24 kap. 8 § 3 mom. och 14 § i rättegångsbalken meddela beslutsdatumet till dem som har rätt att söka ändring.

34 §. *Straffbestämmelser.* Paragrafen innehåller en hänvisning till strafflagen, som tillämpas om någon bryter mot skyldigheten att iaktta handlingssekretess som stadgats i lag eller förordnats med stöd av lag eller mot den allmänna tystnadsplikten i fråga om en viss behandling eller situation. Enligt strafflagen kan straffet dömas ut för brott mot lagförslagets 23 § om sekretess för domstolens överläggning. Enligt motiven till 23 § (s. 67) gäller tystnadsplikten alla som har deltagit i eller varit närvarande vid överlägg-

ningen. Eftersom skyldigheten inte är bunden vid en viss handling utan i regel gäller innehållet i överläggningen har utskottet flyttat hänvisningen till 23 § så att den gäller den mer allmänna tystnadsplikten.

7. Lag om ändring av 100 § i lagen om företagssanering

100 §. *Användning av rättegångshandlingar för forskningsändamål.* I paragrafen föreskrivs hur sekretessbelagda rättegångshandlingar som gäller företagssaneringsärenden kan lämnas ut för forskningsändamål. Den domstol där ärendet har varit anhängigt kan utan hinder av sekretessen ge tillstånd till att uppgifter ur en sådan handling lämnas ut för vetenskaplig forskning. Det bör då vara uppenbart att utlämnandet av uppgiften inte kränker de intressen till vars skydd sekretessen har föreskrivits.

Regeringen föreslår att paragrafen ändras så att hänvisningen till den gällande lagen om offentlighet vid rättegång (945/1984) ersätts med en hänvisning till den föreslagna nya lagen. Men utskottet anser att detta kommer att leda till att handlingar som sekretessbelagts under den tid då den lag som nu ska upphävas varit i kraft inte längre kan lämnas ut för forskningsändamål. Eftersom det här inte är avsikten föreslår utskottet att paragrafen i den nya lagen ska innehålla en hänvisning till den gamla lagen.

8. Lag om ändring av 81 § i lagen om skuldsanering för privatpersoner

81 §. *Användning av rättegångshandlingar för forskning.* På de grunder som framförts ovan under lagförslag 7 föreslår utskottet att lagförslag 8 ändras på samma sätt som lagförslag 7.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår lagutskottet

att lagförslag 2—6 och 9—11 godkänns utan ändringar och

att lagförslag 1, 7 och 8 godkänns med ändringar (*Utskottets ändringsförslag*).

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §
(Som i RP)

2 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag gäller rättegångens och rättegångshandlingarnas offentlighet i riksätten, högsta domstolen, hovrätterna, tingsrätterna, *arbetsdomstolen* och krigsrätterna.

Lagen tillämpas också på behandlingen av sådana ärenden i (*utesl.*) marknadsdomstolen på vilka förvaltningsprocesslagen (586/1996) inte tillämpas.

(3 mom. som i RP)

3 §
(Som i RP)

2 kap.

Uppgifter om en rättegång

4 §

De grundläggande uppgifterna om en rättegång samt deras offentlighet

Uppgifterna om den domstol som behandlar ärendet, (*utesl.*) ärendets exakta art, processens gång samt den muntliga förhandlingens tid och plats *såväl som de uppgifter som är nödvändiga för individualisering av parter* är offentliga. Domstolen kan dock i en sådan situation som avses i 6 § bestämma att uppgifterna om en målsägandes eller en asylsökandes identitet skall hållas hemliga.

5 och 6 §
(Som i RP)

3 kap.

Rättegångshandlingarna

7 §
(Som i RP)

8 §

Tidpunkten för när en rättegångshandling blir offentlig

Om det inte i denna lag eller med stöd av den bestäms något om hemlighållande av en rättegångshandling, blir den offentlig enligt följande:

1) en rättegångshandling som lämnats in till en domstol som behandlar ett *annat än i 2 punkten avsett* brottmål i första instans blir offentlig när ärendet har tagits upp vid muntlig förhandling eller, om någon muntlig förhandling inte hålls i ärendet, när ett avgörande i huvudsaken meddelas,

2) en rättegångshandling som lämnats in till en domstol vid ett *skriftligt förfarande som avses i 5 a kap. i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) blir offentlig, när svarandens samtycke till ett avgörande enligt skriftligt förfarande har inkommit till tingsrätten, (Ny)*

(3—6 punkten som 2—5 punkten i RP)

Domstolen kan förordna att en rättegångshandling som avses i 1 mom. 1 *eller* 2 punkten blir offentlig tidigare än vad som anges i momentet, om det är uppenbart att det inte vållar någon som har del i saken skada eller lidande att handlingen blir offentlig eller det finns vägande skäl för att handlingen blir offentlig.

Domstolen kan förordna att en rättegångshandling som avses i 1 mom. 3 *eller* 6 punkten blir offentlig senare än vad som anges i momentet, dock senast vid den muntliga förhandlingen i ärendet eller, om någon muntlig förhandling inte hålls i ärendet, senast när ett avgörande i huvudsaken meddelas. Detta förutsätter att

(1 och 2 punkten som i RP)

9 §

Sekretessbelagda rättegångshandlingar

En rättegångshandling är sekretessbelagd till den del den innehåller

(1—3 punkten som i RP)

4) uppgifter om rättspsykiatrisk sinnesundersökning av en åtalad, personundersökning av en ung förbrytare, verkställighetsplan för ungdoms-

straff eller lämplighetsutredning i samband med samhällstjänst som utförs i stället för fängelsestraff, *utlåtagande som lämnats för förfarandet vid frigivning av långtidsfångar* eller uppgifter som finns i straffregistret,

(5 och 6 punkten som i RP)

(2 och 3 mom. som i RP)

10—12 §

(Som i RP)

13 §

Hur en handling skall lämnas ut

(1 mom. som i RP)

Uppgifter i en videoinspelning eller i någon annan motsvarande bild- och ljudupptagning kan dock lämnas ut bara genom att (*utesl.*) upptagningen *hålls tillgänglig i domstolen, om det med beaktande av upptagningens innehåll finns skäl att anta att utlämnandet av uppgifterna på något annat sätt kan leda till att integritetsskyddet för personer som förekommer på upptagningen kränks.*

4 kap.

Muntlig förhandling

14—21 §

(Som i RP)

5 kap.

Domstolens avgörande

22—24 §

(Som i RP)

25 §

Offentlig redogörelse

När domstolen med stöd av 24 § 1 mom. har förordnat att ett avgörande skall hållas hemligt skall en offentlig redogörelse för avgörandet utarbetas, om saken är samhälleligt betydelsefull

eller har väckt stort allmänt intresse. Den offentliga redogörelsen skall innehålla huvuddragen av ärendet och av motiveringen till avgörandet. *En offentlig redogörelse som gäller ett brott som har samband med särskilt känsliga uppgifter om en persons privatliv skall också offentliggöras så att målsägandens identitet inte blir avslöjad.*

26 och 27 §
(Som i RP)

6 kap.

Procedurbestämmelser

28 §

Avgörande om offentlighet vid rättegång

(1—3 mom. som i RP)

Ett avgörande som gäller en rättegångs offentlighet skall motiveras. *Ett skriftligt avgörande som gäller en rättegångs offentlighet skrivs in i protokollet eller i en separat handling.*

29—33 §
(Som i RP)

7 kap.

Särskilda bestämmelser

34 §

Straffbestämmelser

Till straff för brott mot skyldigheten att iaktta handlingssekretess som föreskrivs i 9 (*utesl.*) § eller som förordnats med stöd av 10 eller 24 § och för brott mot tystnadsplikten enligt 18 eller 23 § döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om gärningen inte utgör brott enligt 40 kap. 5 § i strafflagen.

35 §
(Som i RP)

7.

Lag

om ändring av 100 § i lagen om företagssanering

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 25 januari 1993 om företagssanering (47/1993) 100 § 1 mom. som följer:

100 §

Användning av rättegångshandlingar för forskningsändamål

Har rättegångshandlingar vilka hänför sig till ett ärende som avses i denna lag med stöd av *lagen om offentlighet vid rättegång (945/1984)* eller lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (/) sekretessbelagts, kan den

domstol där ärendet har varit anhängigt utan hinder av detta ge tillstånd till att uppgifter ur en sådan handling lämnas för vetenskaplig forskning, om det är uppenbart att utlämnande av uppgiften inte kränker de intressen till vars skydd sekretess har föreskrivits.

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

8.

Lag

om ändring av 81 § i lagen om skuldsanering för privatpersoner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 25 januari 1993 om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) 81 § 1 mom.
som följer:

81 §

Användning av rättegångshandlingar för forskning

Har det med stöd av *lagen om offentlighet vid rättegång (945/1984) eller* lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (/) bestämts att rättegångshandlingar vilka hänförs till ett ärende som avses i denna lag skall hållas hemliga, kan den domstol där ärendet har va-

rit anhängigt utan hinder av detta ge tillstånd till att uppgifter ur en sådan handling lämnas för vetenskaplig forskning, om det är uppenbart att utlämnande av en uppgift inte kränker de intressen till vars skydd bestämmelsen om hemlighållande har meddelats.

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Helsingfors den 16 januari 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tuija Brax /gröna
vordf. Susanna Rahkonen /sd
medl. Esko Ahonen /cent
Leena Harkimo /saml
Lasse Hautala /cent
Anne Holmlund /saml
Petri Neittaanmäki /cent
Heli Paasio /sd

Lyly Rajala /saml
Jukka Roos /sd
Tero Rönni /sd (delvis)
Petri Salo /saml
Pertti Salovaara /cent
Minna Sirnö /vänst
Timo Soini /saf
Astrid Thors /sv.

Sekreterare var

utskottsråd Risto Eerola.